

Asia: VN/20721/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon pidentämistä koskevasta muutoksesta? (TTL 5 luku)

Taiteen edistämiskeskus näkemyksen mukaan työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen aiheuttaa kohtuutonta haittaa luovilla aloilla epätyypillisessä, keikkaluonteisessa työssä ja määräaikaisissa työsuhteissa työskenteleville. Työssäoloehdon pidentäminen ei kannusta ottamaan vastaan lyhyempiä määräaikaisia työsuhteita, jotka eivät riittäisi täyttämään työssäoloehto. Muutos hankaloittaa vastavalmistuneiden ja muilla tavoin heikommassa asemassa työmarkkinoilla olevien työnhakijoiden mahdollisuutta työllistyä.

Liitännäisvaikutuksena työssäoloehdon pidentämiselle työmarkkinatukeen ja toimeentulotukeen turvautuvien määrä tulee kasvamaan. Työssäoloehto pidentäessä myös tarkastelujaksoa tulisi vastaavasti pidentää.

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon kertymistä koskevista muutoksista? (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

Taiteen edistämiskeskus muistuttaa, että nykyisessä järjestelmässä on joitain poikkeuksia työssäoloehdon täyttymiseen ottaen huomioon alan epätavallinen työaikajärjestelyn (opettajat, työsuhteiset kotityöntekijät, urheilijat tai taiteilijat). Näiden alojen erityispiirteet on syytä ottaa huomioon myös tulevassa valmistelussa.

Osalla luovista aloista palkanmaksu tapahtuu pitkältä ajalta etukäteen tai vastaavasti kerralla pidemmältä ajanjaksolta vasta työsuorituksen jälkeen. Palkanmaksutavan takia tulorekisteristä ei aina ole mahdollista todeta tarkkaa ansainta aikaa. Joissain tapauksissa työssäoloehdon täyttymistä saattaa olla hankala ennakoita tai työssäoloehto saattaa täytyä taannehtivasti. Vaikea ennakoitavuus hankaloittaa palkansaajan asemaa.

Luovilla aloilla, joissa vakituista kokoaikaista työtä on vähän tarjolla, heikossa asemassa oleville työnhakijoille yksi merkittävä tapa saada työkokemusta ja päästä työmarkkinoilla on palkkatuettu työ. Kesällä voimaan tulleen palkkatukiudistuksen myötä palkkatuen enimmäiskestoja lyhennettiin 5 ja 10 kuukauteen. Palkkatuetun työn kerryttäessä työssäoloehto 75%, 10 kuukauden työssäolojakso ei riittäisi täyttämään vaadittavaa 12kk työssäoloehto. Muutos heikentää hankalassa asemassa olevien työnhakijoiden asemaa ja vähentää työn houkuttelevuutta. Palkkatuettu työ on myös tärkeää luovilla alojen ekosysteemissä toimiville voittoatavoittelemattomille järjestöille, jotka luovat ansainta mahdollisuuksia ja työtä luovan työn tekijöillä. Kerrannaisvaikutus palkkatuetun työn työssäoloehto kerryttävästä vaikutuksesta on merkittävä luovien alojen ekosysteemille.

Lausuttavaa ansiopäivärahan perusteena olevan palkan määrittelystä? (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

Esityksen mukaan työssäoloehto voisi kerryttää niin sanottuina puolikkaina kuukausina. Malli auttaa pääsemään helpommin ansioturvan piiriin, mutta pienentää ansiopäivärahaa. Puolikkaiden kuukausien huomioiminen tulee laskemaan määräaikaisen ja keikkaluonteisen työn vastaanottamisen houkuttelevuutta ansion ja sitä kautta myös työssäoloehdon kertymän jäädessä matalaksi. Malli tulee olennaisesti vaikeuttamaan keikkaluonteisesta ja osa-aikaisesta työstä toimeentulonsa kerryttävien luovan alan tekijöiden täyden ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiriin pääsemistä ja tätä kautta madaltamaan toimeentuloa.

Yrittäjyyden sivutoimisuus on nykyisen työttömyysturvalainsäädännön mukaan ollut mahdollista osoittaa työskentelemällä palkkatyössä 18 tuntia viikossa kuuden kuukauden ajan. On syytä selkiyttää, miten yrittäjätoiminnan sivutoimisuus ja omassa työssä työllistymisen sivutoimisuus voidaan osoittaa tulevaisuudessa.

Lausuttavaa TTL 5 ja 6 luvun muutosten vaikutuksesta työttömyysetuuden maksamisen työvoimapolitiisiin edellytyksiin? (TTL 2 ja 2 a luku sekä 14 luvun 1 c §)

-

Lausuttavaa työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumisesta? (TTL 4 luku)

Taiteen edistämiskeskuksen näkemyksen mukaan suojaosan poistaminen ei tue työllistymistä aloilla, joilla kokoaikatyötä on tarjolla vain vähän, mutta tarjolla olisi osa-aikaista keikkatyötä. Osa-aika työn vastaanottaminen tulee olla kannattavaa. Suojaosan poisto johtaa tilanteeseen, jossa henkilö, joka ennen oli aktiivinen keikkatyöläinen, ei voi tehdä enää lainkaan töitä.

Osa-aika- ja pätkätyö on osaltaan väylä päästä kiinni työelämään ja hankkia työkokemusta. Luovilla aloilla, joissa vakituista kokoaikaistatyötä on vähän tarjolla, osa-aikainen keikkatyö on merkittävä tapa hankkia työkokemusta ja kerryttää toimeentuloa.

Lausuttavaa lapsikorotusten poistamisesta? (TTL 6 ja 7 luku)

-

Lausuttavaa omavastuuajan pidentämisestä? (TTL 5 ja 7 luku)

-

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

-

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin)? TE-hallinnon henkilöstöä edustavaa tahoa pyydetään arvioimaan vaikutuksia TE-hallinnon henkilöstöön ja sen tehtäviin, erityisesti TTL 14 luku 1 c §:n osalta.

-

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

-

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

-

Terho Henri
Taiteen edistämiskeskus